
САВЧУК СЕРГІЙ СТАНІСЛАВОВИЧ,
аспірант Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса
Шевченка, начальник відділу моніторингу структур
власності банків Департаменту ліцензування
Національного банку України,
Україна, м. Київ
e-mail: s.s.savchuk@gmail.com

УДК 346.6

Сучасні правові механізми контролю у сфері банківської діяльності

Розглянуто структуру та зміст сучасних правових механізмів контролю у сфері банківської діяльності. Запропоновано класифікацію правових механізмів контролю у сфері банківської діяльності. Особлива увага приділена порівняльно-правовому аналізу вимог законодавства України, законодавств іноземних держав та міжнародно-правових стандартів банківської діяльності, що визначають нормативний зміст правових механізмів контролю у сфері банківської діяльності.

Ключові слова: правові механізми контролю у сфері банківської діяльності, банківське регулювання та нагляд, банківське законодавство, міжнародно-правові стандарти банківської діяльності, Базельський комітет з банківського нагляду.

Постановка проблеми та актуальність теми дослідження. Наявність ефективних правових механізмів контролю є одним з основних елементів ефективного регулювання банківської діяльності, спрямованих на забезпечення стабільності банківської системи, захист прав вкладників та інших кредиторів банків. Банківські кризи, які спіткали Україну в 2008–2009 рр. та 2014–2015 рр., виявили ряд серйозних недоліків у вітчизняному

банківському регулюванні й нагляді та актуалізували потребу досліджень шляхів удосконалення існуючих механізмів контролю з метою недопущення виникнення нових банківських криз у майбутньому та мінімізації їх негативних наслідків. У даному контексті актуальною є необхідність дослідити існуючі правові механізми контролю у сфері банківської діяльності, зокрема з точки зору міжнародного досвіду, що в подальшому дозволить розробити

пропозиції з удосконалення вітчизняного банківського законодавства.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі аспекти даного питання досліджувалися в роботах таких фахівців, як О. В. Васюренко, О. М. Сидоренко [1], Н. Ю. Єрпильова [2], О. А. Мірошніченко, М. В. Сенаторов, О. В. Сенаторова [3], В. І. Міщенко, С. В. Науменкова [4], Н. Р. Швець [5]. Водночас роботи більшості фахівців присвячені переважно економічному ефекту від механізмів контролю у сфері банківської діяльності. Проблематика правових механізмів контролю у сфері банківської діяльності з урахуванням міжнародного досвіду практично не розглядалася.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення правових механізмів контролю у сфері банківської діяльності.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань: визначення структури правових механізмів контролю у сфері банківської діяльності, а також нормативного змісту кожного правового механізму контролю у сфері банківської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан наукової розробки проблем механізмів контролю характеризується диференційованим підходом науковців до розуміння сутності контролю. Контроль визначається по-різному: як засіб, фактор, форма, елемент, функція, вид діяльності, система, зворотний зв'язок, умова, регулятор, гарант, явище, інститут, метод, правомочність, атрибут тощо. Імовірно, це не стільки відображає прагнення

дати універсальне визначення поняття контролю, скільки є наслідком підходу до цього питання з точки зору представників різних наукових напрямів: філософії, права, політики, економіки, теорії управління, кібернетики та ін. [6, с. 12].

На сучасному етапі розвитку банківського регулювання правові механізми контролю у сфері банківської діяльності можна поділити на дві категорії: механізми зовнішнього контролю, які застосовують компетентні органи банківського нагляду щодо банків, та механізми внутрішнього контролю, які банки застосовують самостійно щодо внутрішніх процесів у рамках системи внутрішнього контролю.

До основних правових механізмів зовнішнього контролю у сфері банківської діяльності уявляється можливим віднести: встановлення обов'язкових економічних нормативів діяльності банків, визначення особливого порядку погодження набуття або збільшення істотної участі в банках, визначення особливого порядку погодження керівників банків, контроль за операціями з пов'язаними особами банків, призначення куратора банку, застосування заходів впливу.

Установлення обов'язкових економічних нормативів є базовим правовим механізмом контролю у сфері банківської діяльності, спрямованим на забезпечення стабільної діяльності банків, своєчасного виконання ними зобов'язань перед вкладниками, а також запобігання неправильному розподілу ресурсів і втраті капіталу через ризики, притаманні банківській діяльності.

З-поміж основних економічних нормативів діяльності банків слід відзначити нормативи капіталу, нормативи ліквідності, нормативи ризику та нормативи інвестування.

Економічні нормативи діяльності банків установлюються законодавчими актами та рішеннями органу банківського регулювання. Орган банківського нагляду на постійній основі здійснює моніторинг додержання банками значень економічних нормативів. За їх порушення до банків можуть застосовуватися заходи впливу. Наприклад, в Україні за порушення значень обов'язкових економічних нормативів Національний банк України може застосувати до банків такі заходи впливу, як письмове застереження; укладення письмової угоди з банком, за якою банк чи визначена угодою особа зобов'язується вжити заходів для усунення порушень, поліпшення фінансового стану банку; зупинення виплати дивідендів чи розподілу капіталу в будь-якій іншій формі; встановлення для банку підвищених економічних нормативів, підвищення резервів на покриття можливих збитків за кредитами та іншими активами; обмеження, зупинення чи припинення здійснення окремих видів здійснюваних банком операцій; накладення штрафу, віднесення банку до категорії проблемного або неплатоспроможного.

Іншим правовим механізмом контролю у сфері банківської діяльності є визначення особливого порядку погодження набуття або збільшення істотної участі в банках. Згідно з Основними принципами ефективного банківського нагляду Базельського комітету

(принцип 6) [7] зазначений механізм полягає в тому, що особа, яка має намір набуття або збільшити істотну участь у банку, повинна повідомити про свій намір орган банківського нагляду та отримати погодження на набуття або збільшення істотної участі в банку. У процесі розгляду документів потенційного інвестора орган банківського нагляду здійснює його ідентифікацію, перевіряє його фінансовий стан та ділову репутацію.

Визначення істотної участі та граничного розміру корпоративних прав банку, при перевищенні якого особа повинна отримати погодження органу банківського нагляду, визначається в національному законодавстві.

Так, згідно зі ст. 34 Закону України «Про банки і банківську діяльність» погодження Національного банку України необхідно отримувати у випадку, якщо внаслідок правочину особа буде прямо та/або опосередковано, самотійно чи спільно з іншими особами володіти 10, 25, 50 та 75 і більше відсотками статутного капіталу банку чи правами голосу акцій у статутному капіталі банку та/або незалежно від формального володіння справляти значний вплив на управління або діяльність банку.

Відповідно до ст. 22 Директиви 2013/36/ЄС Європейського парламенту та Ради від 26 червня 2013 р. про доступ до діяльності кредитних установ та пруденційний нагляд за кредитними установами та інвестиційними фірмами, погодження Європейського центрального банку / національних органів банківського нагляду держав – членів ЄС необхідно отримувати

у випадку, якщо внаслідок правочину особа буде прямо або опосередковано, самотійно чи спільно з іншими особами володіти 20, 30 або 50 і більше відсотками прав голосу чи капіталу банку або якщо внаслідок правочину банк набуде статусу дочірньої юридичної особи іншим чином.

Визначення особливого порядку погодження набуття або збільшення істотної участі в банках спрямоване на забезпечення прозорості структур власності банків та перевірку можливості особи, яка має намір набутти або збільшити істотну участь в банку, за потреби забезпечити докапіталізацію банку.

Особливий порядок погодження осіб, які призначаються на посади керівників банку, спрямований на проведення перевірки їх професійної придатності, ділової репутації і, таким чином, оцінки потенційної можливості здійснення ними професійного та ефективного управління банком.

Як правило, до керівників банків установлюються вимоги щодо освіти та досвіду роботи в банківській системі, наявності бездоганної ділової репутації. Водночас національними законодавствами можуть установлюватися особливі вимоги до керівників банків. Наприклад, ст. 159 Закону Канади «Про банки» як одну з вимог до виконавчого органу банку передбачено наявність у не менш ніж половини членів правління громадянства Канади [8]. Банківським правом ЄС висуваються такі вимоги до членів правління банку, як наявність достатнього вільного часу для виконання своїх функцій,

колективна придатність усіх членів правління (стосується формування виконавчого органу таким чином, щоб до його складу входили особи, які мають достатні знання та досвід роботи з усіх сфер діяльності банку), здатність приймати самотійні рішення.

Особа, яка не відповідає встановленим вимогам, не може бути призначена на посаду керівника банку. Після призначення керівника банку орган банківського нагляду здійснює контроль за його відповідністю встановленим вимогам. Наприклад, в Україні в ході здійснення контролю Національний банк України може прийняти рішення про невідповідність керівника встановленим вимогам (наприклад, у разі виявлення фактів невідповідності ділової репутації керівника) та висунути до банку вимогу щодо його заміни, а також тимчасово, до усунення порушення, відсторонити керівника банку від займаної посади.

Контроль за операціями з пов'язаними особами банків спрямований на недопущення конфлікту інтересів та зловживань у відносинах між банком та пов'язаними особами, а також на забезпечення укладення банками угод із пов'язаними особами на звичайних ринкових умовах (принцип 20 Основних принципів ефективного банківського нагляду Базельського комітету [7]), наприклад недопущення надання банками кредитів пов'язаним особам на пільгових умовах та приймання депозитів від пов'язаних осіб на умовах, що передбачають сплату підвищених процентів.

Перелік пов'язаних осіб визначається національним законодавством.

Віднесення особи до категорії пов'язаної з банком тягне за собою ряд наслідків. Так, в Україні угоди банку з пов'язаними особами повинні укладатися відповідно до поточних ринкових умов. Угоди, укладені банком із пов'язаними особами на умовах, що не є поточними ринковими умовами, визнаються недійсними з моменту їх укладення (ст. 52 Закону України «Про банки і банківську діяльність»). При проведенні операцій з пов'язаними особами банк повинен дотримуватися нормативу максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами. Банк зобов'язаний подавати до Національного банку України регулярну звітність про пов'язаних із банком осіб. Також законодавством України передбачено особливий порядок прийняття рішень про укладення окремих угод із пов'язаними особами.

Порушення банком установлених обмежень щодо здійснення операцій із пов'язаними особами може мати наслідком застосування до банку заходів впливу, зокрема обмеження, зупинення чи припинення здійснення окремих видів операцій із пов'язаними особами, установлення для банку підвищених економічних нормативів, накладення штрафу, віднесення банку до категорії проблемних.

Призначення куратора банку є особливим правовим механізмом контролю, передбаченим законодавством України. Згідно зі ст. 67 Закону України «Про банки і банківську діяльність» Національний банк України має право запровадити особливий режим контролю за діяльністю банку та призначи-

ти куратора банку. Особливий режим контролю є додатковим інструментом банківського нагляду. Куратор банку здійснює посилений контроль за діяльністю банку, перебуваючи безпосередньо в банку та/або шляхом проведення аналізу фінансової, статистичної звітності та іншої інформації щодо діяльності банку. Куратор банку має право бути присутнім на засіданнях органів управління банку, ініціювати проведення нарад із керівництвом банку, здійснювати контроль за своєчасним виконанням банком вимог, встановлених Національним банком України, отримувати інформацію від вкладників та інших кредиторів банку, у тому числі необхідну для забезпечення контролю за станом виконання банком своїх зобов'язань.

Важливим правовим механізмом контролю у сфері банківської діяльності є застосування заходів впливу. Згідно з принципом 11 Основних принципів ефективного банківського нагляду Базельського комітету [7] орган банківського нагляду повинен мати можливість застосовувати адекватні заходи впливу за порушення вимог банківського законодавства, підзаконних нормативно-правових актів, а також у випадку виявлення фактів здійснення банком небезпечної, неналежної або ризикової діяльності, що може створювати ризики для банку, банківської системи або загрожувати інтересам вкладників.

Об'єктом застосування заходів впливу може бути не лише банк, а й інші особи, які порушили встановлені вимоги, зокрема власники істотної участі в банку, керівники банку.

Перелік заходів впливу визначається національним законодавством. Так, Законом Сінгапуру «Про банківську діяльність» передбачено можливість застосування Монетарним управлінням Сінгапуру таких заходів впливу, як письмове застереження, установлення для банку підвищених економічних нормативів, накладення штрафу, відсторонення керівника банку від займаної посади, проведення спеціального розслідування, відкликання банківської ліцензії [9].

Закон Республіки Казахстан «Про банки і банківську діяльність» [10] передбачає право Національного банку Казахстану застосовувати заходи раннього реагування, обмежені заходи впливу та санкції. Так, до заходів раннього реагування Законом Республіки Казахстан «Про банки і банківську діяльність» віднесено направлення письмової вимоги щодо надання банком плану заходів, спрямованих на підвищення фінансової стійкості банку, недопущення погіршення його фінансового стану та збільшення ризиків, пов'язаних із банківською діяльністю. До обмежених заходів впливу віднесено видачу Національним банком Казахстану письмового припису, винесення письмового попередження, укладення з банком письмової угоди. До санкцій віднесено накладення штрафу, призупинення або позбавлення ліцензії на здійснення всіх або окремих банківських операцій, консервацію банку, позбавлення дозволу на відкриття банку, примусовий викуп акцій банку, відсторонення посадових осіб банку від виконання службових

обов'язків, перетворення банку в кредитне товариство.

Правові механізми внутрішнього контролю регламентуються та впроваджуються банками самостійно на основі вимог міжнародно-правових стандартів банківської діяльності та національного законодавства. Органи банківського нагляду перевіряють наявність у банках ефективної системи внутрішнього контролю та в разі виявлення порушень мають право застосувати адекватні заходи впливу.

Згідно з Основними принципами ефективного банківського нагляду Базельського комітету (принцип 26 «Внутрішній контроль та аудит») [6] банки повинні мати адекватну систему внутрішнього контролю з метою забезпечення належним чином контролюваного робочого середовища для здійснення банківської діяльності з урахуванням профілю ризиків банку.

Правові механізми системи внутрішнього контролю спрямовані на забезпечення ефективного та успішного функціонування банку, розсудливого ведення діяльності, адекватного виявлення, оцінки та мінімізації ризиків, надійності отримуваної інформації, дієвих адміністративних процедур та процедур звітності, дотримання вимог законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, вимог органу банківського регулювання та нагляду, а також внутрішніх документів та рішень банку [11].

До основних правових механізмів внутрішнього контролю у сфері банківської діяльності уявляється можливим віднести ризик-менеджмент,

комплаєнс-контроль та внутрішній аудит банку.

Ризик-менеджмент (управління ризиками) – це процес, у рамках якого банк виявляє ризики, проводить оцінку їх величини, здійснює їх подальший моніторинг, забезпечує їх мінімізацію та контролює їх уникнення, а також здійснює оцінку достатності капіталу та ліквідності банку для покриття ризиків.

До основних ризиків, які виникають у діяльності банку, слід віднести кредитний ризик, ризик ліквідності, ризик зміни процентних ставок, роздрібний, ринковий, валютний, операційний, юридичний та стратегічний ризики, ризик репутації.

У рамках системи управління ризиками в банках створюються системи раннього реагування, спрямовані на інформування компетентних органів банку про перевищення величини прийнятного рівня ризику.

Міжнародно-правовими стандартами банківської діяльності основна відповідальність за визначення політики управління ризиками та здійснення контролю за ефективністю функціонування системи управління ризиками покладається на спостережну раду банку. З метою забезпечення функціонування системи управління ризиками в банках створюється окремий підрозділ з управління ризиками. Для управління окремими видами ризиків у банку можуть створюватися постійно діючі комітети. Наприклад, в Україні обов'язковим є створення в межах банку кредитного комітету та комітету з питань управління активами та паси-

вами (ст. 44 Закону України «Про банки і банківську діяльність»).

Питанням ризик-менеджменту в банках присвячені більш ніж 40 стандартів, методичних рекомендацій та оглядів найкращої практики Базельського комітету з банківського нагляду. З-поміж основних документів Базельського комітету з цього питання слід відзначити такі: Мінімальні вимоги до капіталу для покриття ринкового ризику 2016 р., Ринковий ризик в банківській справі 2016 р., Принципи ефективного збору інформації та звітності про ризики 2013 р., Базель III: глобальна нормативна основа для підвищення стійкості банків та банківських систем 2011 р., Принципи управління ризиками електронної банківської діяльності 2003 р., Огляд найкращих практик з управління та нагляду за операційним ризиком 2003 р.

Комплаєнс-контроль спрямований на забезпечення дотримання в діяльності банку вимог законодавства та внутрішніх документів банку, надання роз'яснень працівникам щодо порядку їх належного виконання, підвищення правової культури працівників. Основна функція комплаєнс-контролю полягає в попередженні комплаєнс-ризiku – ризику застосування юридичних санкцій, фінансових збитків або втрати репутації внаслідок невиконання банком вимог законодавства, внутрішніх документів банку.

Контроль за впровадженням комплаєнсу в банку покладається на спостережну раду банку. Безпосередні функції з реалізації політики комплаєнс-контролю покладаються на спе-

ціальний підрозділ комплаєнс-контролю.

З-поміж основних міжнародно-правових стандартів комплаєнс-контролю в банках слід відзначити такі документи Базельського комітету з банківського нагляду: Принципи корпоративного управління в банках 2015 р., Методичні рекомендації з питань комплаєнсу в банках 2005 р. та Огляд впровадження принципів комплаєнсу 2008 р.

Система внутрішнього контролю в банках також передбачає наявність постійно діючого підрозділу внутрішнього аудиту, основною функцією якого є надання керівництву банку об'єктивної інформації про стан системи внутрішнього контролю в банку.

У своїй діяльності підрозділ внутрішнього аудиту підзвітний спостережній раді банку. Також у банку може створюватися аудиторський комітет для здійснення нагляду за діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту.

Специфікою внутрішнього аудиту як правового механізму внутрішнього контролю у сфері банківської діяльності є те, що міжнародно-правовими стандартами банківської діяльності передбачено постійну взаємодію між підрозділом внутрішнього аудиту банку та національним органом банківського нагляду, зокрема, з метою обговорення виявлених ризиків та заходів, вжитих для їх мінімізації.

Основною формою діяльності підрозділу внутрішнього аудиту є проведення перевірок (аудиту), частота і обсяг яких залежать від характеру, складності та ризиковості операцій.

Серед основних міжнародно-правових стандартів, присвячених внутріш-

ньому аудиту в банках, слід відзначити документи Базельського комітету з банківського нагляду, зокрема Методичні рекомендації з функції внутрішнього аудиту в банках 2012 р., Огляд найкращих практик з організації системи внутрішнього аудиту в банках та взаємодії між органами банківського нагляду та підрозділами внутрішнього аудиту в банках 2002 р., а також Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту, прийняті Радою з міжнародних стандартів внутрішнього аудиту.

Висновки. Сучасні правові механізми контролю у сфері банківської діяльності можна поділити на дві категорії: механізми зовнішнього контролю, які застосовують компетентні органи банківського нагляду щодо банків, та механізми внутрішнього контролю, які банки застосовують самостійно щодо внутрішніх процесів у рамках системи внутрішнього контролю.

До основних правових механізмів зовнішнього контролю у сфері банківської діяльності уявляється можливим віднести встановлення обов'язкових економічних нормативів діяльності банків, визначення особливого порядку погодження набуття або збільшення істотної участі в банках, визначення особливого порядку погодження керівників банків, контроль за операціями з пов'язаними особами банків, призначення куратора банку, застосування заходів впливу.

До основних правових механізмів внутрішнього контролю у сфері банківської діяльності уявляється можливим включити ризик-менеджмент, комплаєнс-контроль та внутрішній аудит банку.

Список використаних джерел

1. Васюренко О. В., Сидоренко О. М. Банківський нагляд. Київ: Знання, 2011. 502 с.
2. Ерпылева Н. Ю. Международное банковское право: теория и практика применения. М.: Дело, 2004. 480 с.
3. Мірошніченко О. А., Сенаторов М. В., Сенаторова О. В. Банківське право в Європейському Союзі та Україні: порівняльно-правове дослідження. Київ: Держ. департамент з питань адаптації законодавства М-ва юстиції України, 2007. 340 с.
4. Міщенко В. І., Науменкова С. В. Банківський нагляд. Київ: Центр наук. дослідж., 2010. 497 с.
5. Швець Н. Р. Банківський нагляд у механізмі функціонування банківської системи: автореф. дис. ... д-ра екон. наук. Київ, 2011. 36 с.
6. Мельник М. В., Пантелеев А. С., Звездін А. Л. Ревизия и контроль. М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2003. 520 с.
7. Core Principles for Effective Banking Supervision (September 2012). URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs230.pdf>.
8. Canada Bank Act. URL: <http://www.laws.justice.gc.ca/eng/acts/B-1.01/page-28.html#docCont>.
9. Singapore Banking Act. URL: <http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p;page=0;query=DocId%3A1ee5bde2-36a7-43a6-b737-6c6e4a2b8337%20Depth%3A0%20Status%3Ainforce;rec=0;whole=yes#legis>.
10. О банках и банковской деятельности в Республике Казахстан: Закон Респ. Казахстан от 31.08.1995 № 2444 (с изм. и доп.). URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1003931.
11. EBA Consultation Paper on the Draft Guidelines on Internal Governance. URL: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1639914/Consultation+Paper+on+Guidelines+on+internal+governance+%28EBA-CP-2016-16%29.pdf>.

References

1. Vasiurenko O. V., Sydorenko O. M. (2011) *Bankivskyi nahliad*. [Banking Supervision]. K.: Znannia [in Ukrainian].
2. Erpyleva N. Yu. (2004) *Mezhdunarodnoye bankovskoye pravo: teoriya i praktika primeneniya* [International banking law: theory and practice of application]. M.: Delo [in Russian].
3. Miroshnychenko O. A., Senatorov M. V., Senatorova O. V. (2007) *Bankivske pravo v Yevropeiskomu Soiuzi ta Ukraini: porivnialno-pravove doslidzhennia* [Banking Law in the European Union and Ukraine: comparative legal study]. *Derzhavnyi departament z pytan adaptatsii zakonodavstva Ministerstva yustytzii Ukrainy – Department for Legal Approximation of the Ministry of Justice of Ukraine*. K. [in Ukrainian].
4. Mishchenko V. I., Naumenkova S. V. (2010) *Bankivskyi nahliad* [Banking Supervision]. K.: Tsentr naukovykh doslidzhen [in Ukrainian].
5. Shvets N. R. (2011) *Bankivskyi nahliad u mekhanizmi funktsionuvannia bankivskoi systemy* [Bank supervision in the mechanism of functioning of the banking system]. *Extended abstract doctor's thesis*. K. [in Ukrainian].
6. Melnik M. V., Panteleyev A. S., Zvezdin A. L. (2003) *Reviziya i control* [Audit and control]. M.: ID FBK-PRESS [in Russian].
7. Core Principles for Effective Banking Supervision (September 2012). *bis.org*. Retrieved from <http://www.bis.org/publ/bcbs230.pdf>. [in English].
8. Canada Bank Act. *laws.justice.gc.ca* Retrieved from <http://www.laws.justice.gc.ca/eng/acts/B-1.01/page-28.html#docCont>. [in English].
9. Singapore Banking Act. *statutes.agc.gov.sg*. Retrieved from <http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p;page=0;query=DocId%3A1ee5bde2-36a7-43a6-b737-6c6e4a2b8337%20Depth%3A0%20Status%3Ainforce;rec=0;whole=yes#legis> [in English].
10. *Zakon Respubliki Kazakhstan ot 31.08.1995 № 2444 «O bankakh i bankovskoy deyatelnosti v Respublike Kazakhstan» (s izmeneniyami i dopolneniyami)*. [Law of the Republic of Kazakhstan dated August 31, 1995 No. 2444 “On Banks and Banking Activities in the Republic of Kazakhstan”]

(as amended and supplemented)]. *online.zakon.kz*. Retrieved from https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1003931. [in Russian].

11. EBA Consultation Paper on the Draft Guidelines on Internal Governance. *eba.europa.eu*. Retrieved from <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1639914/Consultation+Paper+on+Guidelines+on+internal+governance+%28EBA-CP-2016-16%29.pdf> [in English].

Савчук С. С., аспирант Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, начальник отдела мониторинга структур собственности банков Департамента лицензирования Национального банка Украины, Украина, г. Киев

e-mail: s.s.savchuk@gmail.com

Современные правовые механизмы контроля в сфере банковской деятельности

Рассмотрены структура и содержание современных правовых механизмов контроля в сфере банковской деятельности. Предложена классификация правовых механизмов контроля в сфере банковской деятельности. Особое внимание уделяется сравнительно-правовому анализу положений законодательства Украины, законодательств иностранных государств и международно-правовых стандартов банковской деятельности в контексте нормативного содержания правовых механизмов контроля в сфере банковской деятельности.

Ключевые слова: правовые механизмы контроля в сфере банковской деятельности, банковское регулирование и надзор, банковское законодательство, международно-правовые стандарты банковской деятельности, Базельский комитет по банковскому надзору.

Savchuk S., PhD fellow at the Institute of International Relations of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, Head of the monitoring of banks property structures Department of the licensing Department of the National Bank of Ukraine, Ukraine, Kyiv

e-mail: s.s.savchuk@gmail.com

Contemporary Legal Mechanisms of Control in Banking

The article focuses on structure and contents of contemporary legal mechanisms of control in the field of banking. The author differentiates between the legal mechanisms of external control (applied by competent banking supervision authorities to banks) and the legal mechanisms of internal control (applied by banks to their internal processes within the internal control system).

The main legal mechanisms of external control in banking include setting mandatory economic standards and ratios, special procedure for approval of acquisition or increase of qualifying holding in banks, special procedure for approval of top managers of banks, control over transactions between banks and their related parties, appointment of a bank's curator and application of sanctions.

The main legal mechanisms of internal control in banking include risk-management, compliance control and internal audit in bank.

The author pays special attention to comparative analysis of the requirements of the Ukrainian law, the laws of other jurisdictions and international law standards of banking activity setting normative contents of legal mechanisms of control in banking.

Key words: legal mechanisms of control in banking, banking regulation and supervision, banking laws, international law standards of banking activity, Basel Committee on Banking Supervision.